

's-Gravenhage, 15 Januari 1952.

Hedenmiddag drie uur vond in de Lairesezaal op het Binnenhof de eerste plenaire vergadering plaats van de leden en adviseurs der door de Regering van de Republiek Indonesie aangewezen missie onder leiding van prof. Dr. Raden Supomo en van de door de Nederlandse Minister-President ingestelde interdepartementale commissie onder leiding van de staatssecretarissen Mr. N. S. Blom en L. Götzen.

Bij de aanvang der besprekingen werden redevoeringen uitgesproken door staatssecretaris Blom en Prof. Supomo.

Vervolgens werd een centrale commissie ingesteld welke tot taak zal hebben leiding te geven aan de werkzaamheden en door welke commissie de resultaten en het werk van de in te stellen commissies en subcommissies zullen worden onderzocht en uiteindelijk vastgesteld. De Centrale Commissie hield om 4 uur haar eerste zitting. Zij is samengesteld als volgt: van Nederlandse zijde Staatssecretaris Mr. N. S. Blom, Staatssecretaris L. Götzen, Mr. V. L. W. Fock; Dr. P. J. A. Idenburg; Mr. G. E. Baron van Ittersum; Mr. F. J. J. C. M. van Meerwijk; Kolonel C. J. Valk; en J. de Waard.

Van Indonesische zijde hebben de navolgende leden zitting: Prof. Dr. Supomo Prawoto Mangkoesamito; Dr. A. K. Gani; Mr. Moh. Yamin; Mr. A. M. Tambunan; Mr. Teng Tjin Leng.

De redevoering, uitgesproken door Staatssecretaris Blom volgt hieronder:

Mijnheer de Ambassadeur en Heren Leden en Adviseurs van de Indonesie Missie,

Bij het begin van onze besprekingen roep ik U allen een woord van welkom toe. Verschillende onzer hebben U reeds aan de vergadertafel mogen ontmoeten, maar met verscheidene anderen is dit nog niet het geval. De Interdepartementale Commissie, welke door de Nederlandse Regering voor het voeren van de besprekingen is ingesteld, werd immers eerst jongstleden Vrijdag benoemd en wij zijn thans voor het eerst voltallig bijeen.

Ons wacht een moeilijke taak.

Toen U, Mijnheer de Ambassadeur, in Augustus het verzoek van de Indonesische Regering overbracht om besprekingen te voeren over de basis der betrekkingen tussen onze beide landen, heeft U daarbij tot uitdrukking gebracht, dat Indonesie een voortgezette samenwerking en een goede onderlinge verhouding-gaarne op prijs stelt, doch dat in Indonesie gemeend wordt, dat het voortbestaan van de Nederlands-Indonesische Unie aan zulk een in het belang van beide landen zijnde samenwerking en goede verhouding in de weg staat, terwijl zulk een struikelblok ook is gelegen in wat ik kortweg mag noemen het Nieuw-Guinea- of Irian-probleem.

B/UOR

De Nederlandse Regering heeft U vóór Uw vertrek in September medegedeeld, dat Zij, hoewel betreurende, dat de ontwikkelingen in Indonesie voor Uw Regering aanleiding waren om een zo ingrijpende herziening van de eerst kortgeleden opgebouwde structuur van de verhouding tussen onze beide Souvereine Staten voor te staan, niettemin bereid was mede te werken aan een gezamenlijke bestudering van de vraag, welke herziening van de basis onzer wederzijdse betrekkingen voor beide partijen aanvaardbaar zou zijn en een goede onderlinge verhouding en een vruchtbare samenwerking tussen beide Staten zou bevorderen. Zij nam er goede nota van, dat de gedachte om daarbij de bespreking te richten op een verdragsverhouding sui generis voor de Indonesische Regering aanvaardbaar was. Voorts deed de Nederlandse Regering door Uw tussenkomst Uw Regering weten, dat Zij niet bij voorbaat kon instemmen met opheffing van de Unie. Haar oordeel ter zake moest en moet Zij opschorten, totdat volledig kan worden overzien, welke regeling en samenwerking daarvoor in de plaats zal treden.

Met betrekking tot het Nieuw-Guinea-probleem deed de Nederlandse Regering U weten, dat Zij een voor beide landen aanvaardbare oplossing van dat vraagstuk niet zag, omdat de wederzijdse uitgangspunten daarvoor te ver uiteen schijnen te liggen.

Wij hebben vervolgens vóór Uw vertrek nog verder van gedachten gewisseld over het doel, de omvang en de aard van de te voeren besprekingen, waarbij de gedachte naar voren kwam, dat de eigenlijke concrete besprekingen, welke niet terstond op ministerieel niveau zouden worden gehouden, in November zouden aanvangen.

De maand November brak echter aan, zonder dat de Nederlandse Regering vernam, of de Indonesische Regering zich met de hier in September tijdens de besprekingen met U ontwikkelde denkbeelden kon verenigen. De eerste reactie was de van Indonesisch standpunt uit gezien volkomen begrijpelijke vraag van Uwe Regering of de Nederlandse Regering er zich mede kon verenigen dat ook het Nieuw-Guinea-probleem bij de te voeren besprekingen aan de orde zou komen. Het antwoord luidde, dat, als van Indonesische zijde die wens aanwezig was, daartegen geen bezwaar bestond, al werd daarbij herhaald, dat gegeven de zover uiteenliggende uitgangspunten, het nut van zulk een bespreking problematiek en het bereiken van overeenstemming zeer twijfelachtig voorkwam.

Nauwelijks was dit punt geregeld of de inhoud van de bij de Staten-Generaal ingediende Grondwetsvoorstellen, welke reeds vóór Uw aankomst in Augustus in het Rapport van de Staats-commissie waren gepubliceerd, wekte in Indonesie een reactie welke in Nederland niet werd begrepen, omdat zij naar Nederlands oordeel berustte op een onjuiste interpretatie van die voorstellen. Een notawisseling, waarbij over en weer tamelijk krachtige taal werd gebruikt was het gevolg.

-Toen-

Toen deze Novemberstorm was overgewaaid, besloot de Indonesische Regering Uw Missie, welke wij tot onze spijt eerst Vrijdag jl. officieel konden begroeten, te zenden, zonder dat nog de in September met U besproken denkbeelden tot afspraken tussen onze Regeringen hadden geleid. De regeling daarvan moest toen terstond ter hand worden genomen, waarbij de Indonesische Regering tot voldoening van de Nederlandse Regering goedgevond het overleg door bemiddeling van U, Mijnheer de Ambassadeur, te voeren.

Dit overleg verliep zeer voorspoedig en was al in zijn eindfase, toen wij hier te lande plotseling werden opgeschrikt door de inbeslagneming op een Nederlands schip van in transit zijnde Regeringslading, ten dele bestaande uit wapenen en ammunitie, en bestemd voor de Overheid in Nieuw-Guinea. De Indonesische Pers wekte hier de indruk, dat aan die inbeslagneming een redenering ten grondslag lag, welke voor de Nederlandse Regering moeilijk aanvaardbaar zou zijn, zodat een officiële opheldering nodig werd geoordeeld, alvorens onze besprekingen te kunnen beginnen.

Op 4 Januari heeft de Indonesische Regering de gevraagde motivering gegeven. Bevreemdigd is de Nederlandse Regering daardoor niet, doch de motivering, waarop ik thans niet verder inga, heeft het Haar mogelijk gemaakt deze aangelegenheid los te maken van de besprekingen, waarvoor U hier zijt gekomen en die ook Zij niet onnodig wil uitstellen. Onze Regering meent, dat dit een royaal standpunt is en hoopt, dat zulks ook aan Indonesische zijde aldus zal worden verstaan.

Ik heb gemeend goed te doen de aanlooperperiode van onze besprekingen nog eens in het kort te overzien. Zulk een overzicht kan voor U een verheldering van onze gedachten-sfeer betekenen. Het heeft geen zin te verbloemen, dat het ons in Nederland niet ontgaat, dat de redenen, welke tot de verlate aanvang van onze besprekingen hebben geleid op een of andere wijze verband houden met het Nieuw-Guinea-probleem. Maar ondanks dat probleem geldt voor Nederland - en U, Mijnheer de Ambassadeur, heeft verzekerd, dat zulks ook voor Indonesie geldt - dat het belang van onze beide landen een vruchtbare samenwerking vordert. Het is steeds de Nederlandse politiek geweest en het is dat nog om al het mogelijke te doen om een goede samenwerking tussen onze beide landen te bevorderen. Wij zien daarin wel degelijk ook een Nederlands belang en in die overtuiging willen wij ook thans naar positieve resultaten streven. Wij hopen daarom, dat onze besprekingen kunnen bijdragen tot een verbetering van de betrekkingen welke waarlijk wel enige verbetering behoeven.

Ons wacht een omvangrijk werkprogramma. Moeilijkheden zullen ons niet worden bespaard. Het is geen kleinigheid te zoeken naar een principieel andere basis van de betrekkingen tussen onze beide landen.

-Maar-

lune
cht
argu
-Sep
te
offic
ke de
R.P.C
van
9
verde
bru
erd
ta B.
is
naaf
na
ke re
nden
f voor
en wa
at he
olan
ver-

Maar voor de Nederlandse Commissie kan ik zeggen, dat wij ons best zullen doen er toe bij te dragen, dat wij een bevredigend Rapport aan onze Regering zullen kunnen uitbrengen en ik ben er van overtuigd, dat zulks ook het streven van Uw Missie zal zijn.

Laat ik dus eindigen met hetgeen, waarmede ik begon. Namens de Nederlandse Regering heet ik U hier hartelijk welkom. Ik hoop en vertrouw, dat Uw Missie en onze Commissie ook bij verschil van mening in goede sfeer zullen samenwerken

Het antwoord van Professor Supomo luidde als volgt:

Mijnheer de Staatssecretaris,

Namens de door mij voorgezeten Missie dank ik U zeer voor Uw woorden van welkom.

De Indonesische Missie heeft in Den Haag ongeveer een maand in onzekerheid verkeerend over de vraag of de Indonesisch-Nederlandse besprekingen al of niet zouden doorgaan. Dit heeft ons, zoals begrijpelijk is, in een pijnlijke situatie gebracht. Eindelijk zijn wij dan toch zover gekomen, dat Vrijdag j.l. onze besprekingen hebben kunnen aanvangen.

1. Ons gezamenlijk, uiteindelijk doel is, het scheppen van goede betrekkingen tussen de twee volkomen soevereine en onafhankelijke staten Indonesia en Nederland.

Wij streven naar een verhouding tussen de beide landen welke de beste waarborgen geeft voor een vruchtbare samenwerking, en zulks in het belang, niet alleen van Indonesia en Nederland, maar ook van de gehele wereld.

2. De betrekkingen toch, die momenteel tussen onze beide landen bestaan, zijn verre van gezond te noemen. De twee grondoorzaken hiervan zijn:
  - (a) DE INDONESISCH-NEDERLANDSE UNIE, die voor Indonesia onacceptabel is gebleken en in ons beider belang opgeheven moet worden, omdat een reële hindernis vormt voor een goede samenwerking tussen Indonesia en Nederland.
  - (b) DE IRIAN- of NIEUW-GUINEA KWESTIE, die eveneens een ernstig struikelblok vormt voor het bestaan van goede betrekkingen tussen onze beide landen.
3. Het is daarom goed, dat wij deze beide kwesties gelijktijdig behandelen, aangezien de oplossing van de ene kwestie zonder dat de andere kwestie mede opgelost wordt, een kwaal zou achterlaten, die de volledige gezondmaking van de Indonesisch-Nederlandse betrekkingen zou blijven belemmeren.
4. De aard van onze besprekingen, zoals tussen de beide Regeringen is overeengekomen, brengt met zich mede, dat die besprekingen nog niet direct formeel bindend zijn voor de Regeringen. Dit vergemakkelijkt het scheppen van een sfeer van vrijheid en oprechtheid, waarin wij het gesprek zullen voeren.

De Indonesische Regering stelt er evenwel prijs op -- en neemt aan in deze op de instemming van de Nederlandse Regering te kunnen rekenen -- dat indien onze besprekingen tot positieve resultaten mochten leiden, over deze resultaten dadelijk, althans zo snel mogelijk door de

beide Regeringen een beslissing zal worden genomen. Wij moeten zorgen, dat het proces van gezondmaking onzer wederzijdse betrekkingen zich zo snel mogelijk voltrekt.

5. Bij het zoeken naar een nieuwe basis voor de betrekkingen tussen Indonesia en Nederland, moge ik het volgende onder Uw aandacht brengen:

(a) Als jonge soevereine staat, wenst Indonesia volledige inhoud te geven aan haar soevereiniteit. Het Indonesische volk wenst nationale zelfbevestiging als soevereine natie. Dit betekent, dat Indonesia iedere overeenkomst zal verwerpen, die inbreuk maakt op Haar soevereiniteit.

(b) Zoals door de Nederlandse Regering zelve terecht wordt beseft, is de verhouding Indonesia-Nederland in feite nog in een fase van groei. In verband daarmee eist een wijs en verziend beleid, dat niet moet worden gezocht naar een vorm van samenwerking, die straks knellend zal blijken te zijn voor één van beide landen en dus als vorm van samenwerking opnieuw ongedaan moet worden gemaakt. Het wezen der samenwerking immers is primair, de vorm is slechts van secundaire betekenis en moet als zodanig worden prijs gegeven, zodra zij niet meer aan het doel -- dat is het doen functionneren van die samenwerking -- beantwoordt. Juist, omdat de nieuwe verhouding Indonesia-Nederland nog in ontwikkeling is, ziet de Indonesische Regering geen heil in het zoveel mogelijk formeel vastleggen van de terreinen van samenwerking, integendeel, rekening houdende met de dynamische situatie in Indonesia en elders, zullen wij er goed aan doen alleen datgene te regelen, waaraan werkelijk behoefte bestaat.

(c) Van Nederlandse zijde werd gezegd, dat ter bepaling van de vorm van samenwerking allereerst van belang is, in welke mate beide landen naar samenwerking willen streven.

De Nederlandse Regering heeft verklaard, dat de bewuste wil van beide partijen tot samenwerking onontbeerlijk is voor de goede betrekkingen tussen de beide landen en dat de Nederlandse Regering op dit ogenblik alleen voor zich zelf met overtuiging kan zeggen, dat van Haar kant deze wil bestaat.

Wij hebben volle waardering voor deze Regeringsverklaring.

Onzerzijds kan ik zeggen, dat de bewuste wil tot samenwerking aan de zijde van de Indonesische Regering steeds aanwezig is.

De Indonesische Regering heeft immer Haar goodwill getoond en er naar gestreefd om tot goede samenwerking te komen teneinde de goede betrekkingen te verwezenlijken.

6. Waar wij hier bij elkaar zijn gekomen met het doel om de betrekkingen, tussen Indonesia en Nederland gezond te maken, hoop ik namens de Indonesische Regering van ganser harte, dat onze besprekingen tot vruchtbare resultaten mogen leiden. Dit zal tot heil strekken, niet alleen van Indonesia en Nederland, maar ook van de gehele wereld.
